

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 „ — „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy hóra 1 „ — „
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször
hirdetésekké alk. szerint jutányos áron vésztnek fel. Bélyeg-díj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

Az amerikai magyarokról.

Az ezredév alkalmából ama száz-
ezernél is több magyar közül, a ki külföldön él és munkálkodik, legnagyobb koloniáinkból, az éjszaki Amerikából, mint az ott élők képviselői, egy csapat honfitárs eljött haza velünk ünnepelni.

Megható módon adtak honfitársaink ez alkalommal ismét tanubizonyoságot nemzetünkhöz való hozzátartozásukról, midőn nagyjaink emlékeit, a kik az ő nagyjai is, az amerikai magyarság közadakozásából szerzett érczkoszorúkkal felékesítették.

Azonban a napisajtó hirrovatán kívül sem közönségünk, sem intéző köreink nem igen vettek tudomást róluk s még ez alkalommal sem foglalkozott senki külföldi honfitársaink hozzánk való viszonyával s azzal, hogy minő állást kell a mind fontosabb kivándorlás kérdésével szemben elfoglalnunk.

Ujabbán megint azt olvassuk az amerikai magyarokról, hogy a mint nem régen a magyar ruthének egyházukat szervezték, ugy most az ottani magyar reformált vallású honfitársak is megalakították az amerikai magyar reformált egyházmegyét. Tehát kivándorolt véreink nemcsak társadalmilag, a már régóta megalakult magyar társaskörökben, de az ur színe előtt is, isteni tiszteletükben is kitüntetni és ápolni akarják azt a kapcsolatot, a mely őket az anyahazával összeköti.

Ezért a legkevesebb, a mit külföldi honfitársaink megkívánhatnak tőlünk, az, hogy hazafiass mozgalmaikról örvendtes tudomást vegyünk s a midőn ezt tesszük, megragadjuk az alkalmat, hogy bírálat tárgyává tegyük azt az ó-di és egyáltalán hazafiatlan felfogást, melylyel a kivándorlókat mint a hazafiság követelményeinek nem kellően áldozó embereket megítélni szoktuk.

Abban az időben élünk, midőn kivétel nélkül minden művelt nemzet és minden kulturállam kormányja arra törekszik, hogy a kivándorlók és az ott-hon élő egy nemzetbeliek között a honfiúi kapocs nemcsak ne lazuljon meg soha, hanem ellenkezőleg oly erős és a belőle merített érzelmek oly hatalmasak legyenek, hogy az emigrans szeretettel és buzgalommal feleljen meg ama követelményeknek, melyeket a mindinkább industrialissá váló anyaföld, ezen industrialis érdekeinek előmozdítása tekintetében a külföldön élő fiaira ró.

Ezért van az, hogy az angol, a francia, a német, de még a nem kolonizáló kis nemzetek is külföldön élő

honfiakkal nem csupán platonikus remniszcenciák ápolására utalt viszonyt igyekeznek fentartani, hanem a legenergiusabb védelemben, folytonos segítségben részesítik külföldön élő véreiket. — Az állam gondoskodik arról, hogy a honfitársak községgé alakulván, mint missziót teljesítő testvérek benső szellemi és üzleti összeköttetésben maradjanak az anyanemzetekkel, hogy az együttélés és együttműködés érzése generációról generációra szentül megővassék.

Igy történt és történik az, hogy nemzeti érzésükből semmit sem veszítve, a világ minden táját megszállják és meglepik a művelt nemzetek kívándorlói és kereskedelmi emisszáriussai. Korunk könnyű közlekedési viszonyait felhasználva a művelt és industrialis gazdaságot folytató nemzetek hazájuk polgárainak a szülőföld határain túl, a földgömb legtávolabbi pontjáiig kiterjedő munkateret kívánnak biztosítani.

Hiszen tradíció ez ama nemzetek között — így az angol a «Rule Britannia» szózatával, minden földet, — melyen törvényei érvényesek, hazájának fogadja, s a német szózat «Was ist des Deutschen Vaterland» még ennél tovább megy s a jövő nemzedéknek céljává tüzi, hogy a hol a német szó, a német elem egyszer már befészkelte magát azt a földet a német hazának kell igyekezni elfoglalni. — De mit tesznek e téren, minő áldozatokkal kolonizálnak az oroszok, a francziák, a belgák s minő tért foglalnak el mindenféle jó svájci-aknak maradván. ennek a kisszámu, — derék népnek a fiai. Végre mi mindent nem követnek el a Balkánon lakó népek: a bolgárok, oláhok, görögök és szerbek, hogy országukon kívül élő véreikkel a honfiúi kapocs fentartassék.

Csak nekünk magyaroknak maradjon a nemzeti és gazdasági törekvések minden oldalról való hatványozott érvényesítése idejében is igazságnak a 18-ik században is inkább csufiságnak szolgáló: «Extra Hungariam non est vita» elve, vagy kérdem, nekünk még ma is, midőn törekvésünk és munkánk feltartóztatlanul a művelt iparos jellegű államok sorába sodor, szent elvünk és Szózatunk maradjon «A uagy világon e kívül nincsen számodra hely» — «S itt élmed s halnod kell?» midőn ilyen elveknek mai napság csak a maradiság és pusztuló nemzetek, mint a török vagy indiánus hódolnak. (Szerk.)

Csak mi szidjuk és zárjuk ki kötelező gondoskodásunkból s vele honfitársaink köréből, azokat a százezrekre

menő magyarokat, a kikre minden lépéssel, melylyel az iparos országoknyó-jához közeledünk, nemcsak a közös szellemi munka végzése, de gazdasági pozíciónk emelése és fentartása végett mind nagyobb szükségünk van,

De a nemzetek szellemi és gazdasági életszükségelei minden dédelgetett előítélet, minden élőnek és szentnek mondott, de gyökerében már elhalt tradíció daczára kielégítést keresnek és nyernek.

Mert azok az eleven erők, — azok a talentumok, a melyek itthon nem boldogulnak, feltartóztatlanul ki a nagy világ! kíváncznak és kívándorolnak s ki fognak vándorolni mindaddig, míg az emberi kebelben a boldogságot kereső érzelmek lakozni meg nem szünek.

Előfordul ugyan nálunk elvéve már az is, a mi a nyugati nemzeteknél mindennapos dolog, hogy a nagyobb kereskedelmi cégek tulajdonosai családjuk valamelyik tagját a külföldre kiteleptik, hogy a magyar iparczikk kelendőségét biztosítsák, de a legtöbb esetben a kivándorlást csak az érzelmi világ hajszálfinom szálai kötik még a régi hazához, a melyeket az a közöny, hogy ne mondjam ellenséges érzelmek, mivel eddig külföldi honosaink irányában viseltünk, bizony nem erősített meg.

Csoda-e aztán, hogy az a szerencsétlen közösüges organizáció, mely a külföldön élő honfiaknak velünk való érintkezésére hivatalosan fennáll s melyet folyton sértett nemzeti büszkesége érzetében magyar ember inkább kerül, semmit keres, az officziel viszonyt köztünk s külföldi honfitársaink között gyakorlatilag megsemmisítette?

Nem vesszük és nem vehetjük tehát igénybe az osztrák-magyarok nevezett, de valamennyiünk által, a ki külföldön laktunk tényleg, egészen kizárólagosan osztráknak ismert külföldi képviselőtünket ama szellemi és gazdasági viszony felelésztésére és fentartására, melynek az anyahaza és a kitelepült honfitársak közötti létezése, ha csak honunk kulturális fejlődéséről sem akarunk lemondani, egyik feltétele a kultur-nemzetek gazdasági nivójára való emelkedésünknek.

Tehát ebben is utalva vagyunk társadalmi tevékenységgel pótolni, a mit szerencsétlen közösüges viszonyunk folytán államunk nem ad meg s keltőzött tevékenységgel kell minden művelt magyar embernek abban az irányban kifejteni, hogy egyrészt a kivándorlókkal szemben táplált előítélet eloszoljon, más

részt oly viszony létesüljön közöttünk és külföldi honfitársaink között, hogy azok magukra és ivadékaikra nézve is ne csak édes kötelességüknek tekintsek magyarságuk megtartását, de az élvezendő mainál hathatósabb védelem biztosítása a felélesztendő szellemi és gazdasági összeköttetés ápolása folytán a viszony közöttünk és az amerikai magyar kolónia között, úgy mint ez a többi művelt nemzet és ezeknek külföldi fiai között történik — mindkét félre nézve ne csak szellemi, de anyagi haszonnal is járjon.

Gerster Béla.

A költségvetési előirányzat. A költségvetési előirányzatra vonatkozó tárgyalások, a miniszterelnökségtől kapott értesülésünk szerint, nemcsak befejeztettek, hanem azok eredményéhez képest a pénzügyminiszter már a holnapi minisztertanácsban bemutajja az összes érdekelt szakminiszterekkel teljes egyetértésben megállapított jövő évi költségvetési előirányzatot, végleges szövegezésben. Az előirányzatot expozé kíséretében már szeptember hó első napjaiban fogja az országgyűlés elé terjeszteni.

A bank tárgyalások. Bócsbóli jelentik, hogy az osztrák pénzügyminiszter a jövő hét folyamára tárgyalásra hívta meg az osztrák-magyar bank vezetőségét. E tárgyalásokon Lukács László magyar pénzügyminiszter is jelen lesz. A tárgyalás anyagát a legújabb proceziók képezik, melyeknek egy részét a két kormány hír szerint nem fogja elfogadni.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

A csodaorvos.

— De nem a debreczei. —

Amerikában körülbelül egy órával valami Schlatter Ferencz nevű egyén sokat foglalkoztatja a tarasköröket, nem kevésbé a hírlapokat csodaszerű gyógyításaival.

Mint az amerikai lapok cikkeiből megállapítható Schlatter egy elzászi származású egyszerű paraszt ember, a ki azelőtt néhány évvel ezelőtt Amerikába és Long-Izlandban telepedett le. Mesteréje szerint varga volt és cipőfoltózással kereste kenyerét. Új hazájában különöznek tartották, a kinek gyakran jelenései, látományai voltak, és a mit mondták, úgy tudott beszélni, mint a könyv. — Nem sokáig tartózkodott Long Izlandban; már 1894-ben e költözött onnan New Mexikóba, a hol csakhamar az egész környéken beszélték róla, mint egy új Mosisról, a ki csodálatos módon, csupán kezei érintése által mindenféle beteget képes meggyógyítani. Itt is csak rövid ideig tartózkodott és elment Denverbe Colorado fővárosába, a hol hallomás szerint oly híhetetlen gyógyításokat vitt végbe, hogy csodálatosság tekintetében bátran a Lourdes-i csodaforrás hatásával párhuzamba tehető. Schlatter Ferencz híre annyira elterjedt, hogy csupán egy reggelen 2104 levelet kapott az Egyesült-Államok minden részeiből, melyekben

Darányi miniszter mint ev. ref. egyhm. gondnok.

— A komáromi ev. ref. egyházmegye közgyűlése. —

— Budapesti levél. —

aug. 13.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszternek, mint a komáromi ev. ref. egyházmegye gondnokának és Veress Ede esperesnek ünnepélyes beiktatása, mint Komáromból táviratozzák tegnap ment végbe. A miniszter reggelre visszajött Duna-Eörsről a lelkészlakba ment. Az ünnepély a református templomban isteni tisztelettel kezdődött, a melyen Morócz Mihály ó-gyallai lelkész imával kísért ünnepi szónoklatot mondott. Az isteni tisztelet végeztével Bacsy Lajos helyettes esperes az új elnökség életésével megnyitotta a komáromi egyházmegye közgyűlést és alakulás után kihirdették a gondnok és esperesválasztás eredményét, mire küldöttség ment a miniszterért s az új esperest a lelkészlakba. Mikor Darányi miniszter és Veress esperes a közgyűlésben megjelentek, lelkes éjenzés hangzott fel. Balthó Bálint helyettes gondnok rövid üdvözlés kíséretében eskütelre szólította fel az egyházmegye új elnökeit, mire az új gondnok és esperes letették az esküt. Erre Tóth Kálmán egyházmegyei főjegyző meleg szavakban üdvözölte az elnökeket, eöbbs Darányi gondnokhoz s azután Veress espereshez intézte szavait. Beszédét a nagyszámu közönség lelkes éjenzéssel fogadta.

Ezután Darányi Ignác miniszter a következő beszédet mondotta:

Tisztelt egyházmegyei közgyűlés!

Midőn a dunántúli egyházkerület egyik legnagyobb s öt vármegyére terjedő egyházmegyéjének, a komáromi ev. ref. egyházmegyének, gondnoki székét elfoglalom, hálas köszönetet mondok a bizalom azon fényes nyilvánulásáért, mely irányomban majdnem osztatlanul nyilvánult. Teljes tudatában vagyok azon nagy feladatnak, melyre csekély erővel

különbefe betegek szenvedéseik enyhítését kérik tőle. Egy hónap alatt a címére Denverbe érkezett levelek száma meghaladta a 42000-et. Többek közt beszélik róla, hogy zsebendőket adott meg, melyeket haza vittek, a beteg szenvedő testrészeire illesztettek s rögtön megszüntette a fájdalmat.

Egy alkalommal egy ilyen megáldott zsebkendő egy fiu arcára tettek, a ki krónikus szagaatásokban irtóztatón szenvedett; a fájdalom azonnal enyhülték és a fiu teljesen kigyógyult bajából. Egy szemtanu, a ki távorról sem mondható valami tudatlan, babonás parasztnak, hanem inkább intelligensebb osztályba sorozható, lévén az »Union Pacific Vasutak« egy részének főfelügyelője, — azt mondja, hogy Schlatter kezének érintése egy villanyos áram haásával hasonlítható össze; az ő izületeit is hasonló érzés futotta át, a mikor siketsége miatt Schlatter kezeivel megérintet e magát. Fülei azonnal zugni kezdtek és úgy érezte, mintha holmi dugaszok tavolodnának el bőlük. Most oly éles halála van, mint fiatal korában. Az »Union Pacific Vasutak« tudatta alkalmazottjaival, hogy közülök vagy családjaikból azokat, a kik valamely krónikus betegségben szenvednek, ingyen szállítja Denverbe, hogy Schlatter által gyógyíttathassák magukat; vagy százövenen felhasználják a kedvező alkalmat és számosan közülök nagyszerű eredménnyel tértek vissza.

Schlatter Ferencz kétségkívül vallásos rajongó; ő azt hiszi, hogy isteni küldetésben

vállalkoztam s ha mégis azt hiszem, hogy talán sikerülni fog e feladatnak megfelelni, erre az a remény biztat, hogy azok, kik bizalmukat nekem előlegezték, nem fogják megtagadni tőlem azt a támogatást sem, a mely nélkül e bizalmat nem válthatnám be. De biztat engem az a körülmény is, hogy nagy-rabecsült elnöktársamban egy oly férfit van szerencsém tisztelhetni, kinek egyházi téren szerzett tapasztalatai azt, a mi bennem hiányzik, mindenkor pótolhatják.

Első kötelességem e helyütt kegyelettel megemlékezni boldog emlékü hivatai elődömről Beöthy Zsigmondról, a kihez nemcsak közös cziel és kötelességek érzete, — hanem őszinte barátság is fűzött. A gondviselés neki megengedte érne azt, a mit ő magának anynyira kívánt, hogy zsenge korától késő öreg-ségig szolgálhatta egyháza ügyét.

Közel 60 évnek legjobb erejét ádozta ő egyházunk ügyeinek s magában ebben a szében több mint tíz évet töltött. Az ő tapasztalatait és buzgó-ságát, lelkes-edését és mindenre kiterjedő figyelmét nem pótolhatja, fájdalom, senki. De pótolhatjuk talán mindannyian együttvéve, ha mindegyikünk több időt, több fáradságot fog szenteelni, mint eddig az egyház ügyeinek és vezérfonalul az ő hagyományait tekintjük. Így fogjuk egyházaink és iskolaink ügyét előbbre vinni s ha azt előbbre vittük, akkor meg is szenteltük az ő nemese emlékezetét.

Nagy a mi feladatunk tisztelt urain; az ország egy nem csekély részében annyi egyházközségben, annyi hit-orso-unk között a vallásérköcsöt és a hitéletet fejleszteni, mert igazán van koszorus költőnek, ki azt mondta, hogy: »Drága kincs a hit; tünni és remélni megtanít.« Az a vallásosság, melyet mi ápolni és fejleszteni akarunk, egyaránt távol van a hié lenségtől és felekezeti szükkeblüségtől.

Ezeknek Magyarországon talajuk nincsen. Magyarországon a vallás és annak intzvényei igazán csak elvétre szolgáltatnak tárgyául és ha vannak is hitetlenek, nincsen senki, a ki az ő vallásalanságával dicsekedjék. Van a magyar faj karakterében egy fenkölt, ideális vonás, melynél fogva felül tud emelkedni a mindennapiágon s magasabb célokat keres. Ebből a forrásból ered fajunk predomináns tulajdonsága: a házasszeretet és ez ad nálunk a vallásos érzésnek is erősebb tápot.

van és feladata az emberiséget szenvedéseitől megzabadítani. Két ízben kapott intést felülről, hgy kezdje meg küldetését; de ő ellentállt; a harmadik intésre azonban ott hagyta mühejét és a mint volt, felállott a vargaszékéről, festetlen fölvel és meztláb naki indult hegyek közé a hó heveidő napg bízöl! — csak a vadonból visszaérve kszítte meg azután Albuquerque-ben, New-Mexikóban a betegeket gyógyítani. Így kezdődött pályafutása, mely a gyógyászat terén aratott csodaszerű eredményei következtében nevet világhírűvé tette. Személyleírása szerint Schlatter Ferencz magas termetű, rendkívül szélesvállu, erőteljes kezei bármí hidegben is, mindig melegék és egyik pacziense, a kit deგრángatásból gyógyított ki, azt mondja róla: »Még soha oly arcot nem látam, semmi élő emberhez, a ki én ismerek, nem hasonlít, de némelyik Krisztusképhez annyira, mintha csak ő festették volna le.« A múlt év december elején Schlatter a ki egy kiérdemült öreg és siket város előjárónál lakott, egyszerre eltűnt, következő parsort hagyván hátra: »Küldetésemnek vége van, atyám vigy e innét. Isten veletek.« Nagy néptömeg vár: egy ideig a ház előtt, remélve, — hogy talán jövevőjük mégis visszatér; de látván, hogy várakozásuk hasztalan szétoszlottak végre. A ház előtti fakériést azonban szét-szedték; mindegyik egy darabka emléket akart magával hazavinni. Ugy mondják Schlatter Ferencz a Colorado-hegység völgyeiben tűnt el. Mit mondjunk — kérdi a Daily Chro-

iszem, hogy
k megfelelő
ok, kik bi-
fogják meg-
em, a mely
tám be. De
hogy nagy-
y férfiut van
egyházi téren
bennem hi-

kegyelettel
tati elődöm-
ez nemcsak
e, — hanem
dvivel neki
agának any-
késő öreg-

ét á dozta ő
bben a szé-
z ő tapasz-
t és min-
tolhatja, faj
n mindany-
k több időt,
t eddig az
az ő hagyó-
gyházaink és
a azt előbbre
z ő nemes

u n k tisz-
csékely ré-
nnyi hit-or-
s hitéletet
us kölönk-
rága kincs a
Az a vallá-
eni akarunk,
l és feleke-

alajuk nin-
annak int-
ának guny
ek, nincsen
dicsekedjék
egy fenköt,
tud emel-
abb czélokot
unk predo-
retet és ez
is erősebb

envedéseitől
intést fe-
de ő ellent-
n ott hazya
a vargasze-
ki indult
büjöl! —
e meg az-
oban a be-
pályafutása,
csodaszorú
világhírűvé
ter Ferencz
lu, erőteljes
melekek és
ly gyógyított
oly arczot
a kit én
Krisztus-
tettek volna
Schlatter a
ros előja-
tkező pár
ek vége van,
Nagy nép-
remélve, —
ér; de lát-
zétoszlottak
nban szét-
léleket akart
Schlatter
ben tünt el.
aily Chro-

De ha távol állunk a hitetlenségtől, ép oly távol akarunk állani minden felekezeti szűkkebléségtől is. Sajátságos, de igaz, hogy a legnemesebb erényeket a szabadságban a legkevésbé értékeljük. A mi a különbség a józan takarékoság és a zsugori kapzsiság között, a mi a különbség a nemes ambíció és kaján irigység között: ugyanazt a különbséget találjuk meg a benső vallásosság és a felekezeti szűkkeblés, a fanatizmus között. Az egyik a szeretet örök tanát hirdeti, a másikkak forrája a gyűlölet, a mely nem magyar érzés. Az egyik szűkebbé teszi az embert, a másik elterjeszt, a másik imádkoztat, a másik elválasztja egymástól a testvéreket: egy hazának gyermekei. Az egyik életet és életet fakaszt, a másik azt is elhervasztja, a mi él.

A mi földmivelő népünknek, mely a siklon lakik s melynek látköre messze terül el, a felekezeti szűkkeblés mindig idősebb lesz, de a vallásos érzelmek benne mindig fogékony talajra szorultak. Hisz a ki egész életét az Isten szabad ege alatt tölti, a kinek gazdasági helyzete annyi eshetőségtől függ, a ki tudja, hogy hiába vet, de nem fog aratni, ha munkáját Isten áldása nem kíséri, — az hitetlen a jövőben sem lehet.

A valláserkölcse fentartása és fejlesztése mindenkor nehéz és terhes feladat volt. Nehéz feladat volt az különösen korunkban, mely a végletekre hajlik s melyben az anyagi érdek oly túlnyomó szerepet követel magának, de meg vannak egyházunknak is a maga nehézségei. Hogy egyébről ne szóljak, nem egy vonatkozásban, melyben ezelőtt egyházi téren is az állami kényszer uralkodott, e kényszer a szabadságnak és szabad elhatározásnak adott alkalmat. Ha eltűnnek a korlátok, melyek a nyáját eddig körülvezték, nehezebb lesz összetartani a nyáját. A lehallott korlátok katasztrofális következményei a lelkiismereteket, hogy a fokozott buzgóságot és hitéletet fentartani és fejleszteni a lelkész urak nemes feladata.

Elvéve bár, de hallatszanak hangok, melyek az állami kényszer idejét kívánják vissza. Szerintem a protestantizmus történeti jogczimét tagadná meg, ha a szabadsággal és a szabad elhatározással elvével magát ellentétbe helyezné.

nicle egy mult havi számában — eme csodálatos dolgokról, melynek színhelye egy modern nagy és intelligens város volt, — mely egyuttal fő- és székváros egy nagy amerikai államban, még pedig most a felvilágosodott 19-ik század végén? Két-egykivül megosztanak a nézetek e felől Coloradoban, úgy, mint az összes Egyesült-Államokban. Schlatter Ferencz csodatételei mindenesetre oly feltűnést keltettek, hogy nemcsak az általános társalgás főthémáját képezték az egész éven át, de még a kongresszus és ezüstkérdés iránti érdeklődést is háttérbe szorítván, az összes amerikai újságok is főképp csak vele foglalkoztak, mint a nap hőseivel és a jelenkor legérdekesebb rejtélyével. Humboldt, szédélges, mondják némelyek; isteni ihlet, mondják mások. De nem önként felmerül-e itt a kérdés, hogy mivel rosszabbak a gyógyítások, mint a lourdesi csodatételek s miért kellessék azokat inkább csalásnak tartani, mint ezeket.

Igaz ugyan, hogy Schlatter kapott ajánléteket, de ez csak ruházatban állott, pénz nem fogadott el, azért nem szerzett semmit csodálatos gyógyításai révén; pedig siketeket benáka és mindenféle kóros betegeket nagy számmal gyógyított meg, azt egyhangulag vallják mindazok, kik nála bajaikak enyhülését keresték.

A New-York Tribune így nyilatkozik róla: Nem könnyű dolog észszerű és határozott ítéletet hozni ama látszólagos erő vagy hatás mivoltáról, melylyel Schlatter Ferencz a be-

Momentán talán érhetne el egy kis sikert, de saját életgyökerét vágná el és saját sírját ömaga ásá el. Elvesztené azt a pozíciót, melyet elfoglal és melyet annak tulajdonit, hogy az emberiség haladásának és szabadságának ügyével mindig azonosította magát. A szabadság olyan, mint a nap és szabad levegő. Lehet, hogy a nap olykor alkalmatlan, de azért éltető melegét és fényét mesterséges meleg és mesterséges fény nem fogja pótolni. A szabad logáramlat is lehet, hogy a faró letép egy-két galyat, de még az a letört ág is újra kihajt. Arról a firól, arról a szervezetről pedig, a mely már a szabad levegőt nem tűri és csak üvegházban tudna tenyészni, joggal el lehetne mondani, hogy »nevében él csak, többé nincs jelen.»

En megvallom, nem féltém egyházunk jövőjét, ha mindenki megteszi kötelességét. A mi egyházunk elmondhatja magáról: hogy »alios nos vidimus ventos.« Ha századok küzdélméi és hányattatásai nem bírtak velünk, hanem csak megacéloztak bennünket, akkor nem lehet az, hogy egy szabad országban az alkotmány védelme és oltalma alatt ne tudják egyházunkat fenntartani és felvirágoztatni.

A hitélet fejlesztése mellett nem csekélyebb gondot kell fordítani az iskolákra. Az iskolák az egyház veteményes kertje. Azok nevelik a jövő nemzedéket az egyháznak és hazának, azok képviselik a folytonosságot a mi fejlődésünkben, azok hivatnak a mai nemzedéknek szellemét és gondolkodásmódját tovább éltetni, s azért az érdemes tanítói karról azzal a tisztelettel kell megemlékeznünk, a mely őket áldásos működésükért megilleti és tevékenységüket azzal az érdeklődéssel kell kísérenünk, mely őket újabb és újabb sikerekre buzdítsa.

De nem csak az egyház és iskolákra kell kiterjeszteni figyelmünket; a mi becsületes földmivelő népünknek, melyben meg van a fogékonyág minden jóra, csak azt kell ébreszteni tudni, a lelkész is tanító hivatva van, hogy természetes vezére és leghivebb tanácsadója legyen. A mely községekben megtaláljuk a törvény által előírt iskolát, a hol a szülőket újja telepítik s a hol gyümölcsösöké alkotnak, ott még az idegen is észre veszi, hogy nemcsak a község előjáróinak, hanem a lelkésznek és tanítónak is derek embereknek kell lennie. Mily büszkesége a mi egyházmegyénknek ma is, hogy az országos hírű gyümölcsész néhai Kovács József az egyszerű bátorkezű lelkész volt.

tségek felett rendelkezett; helyesebb volna talán kétségtelen, mint sem látszólagos erőről szólani, mert nagyszámu teljesen megbízható tanu által meg van állapítva mint tagadhatatlan tény, hogy valóban tömördek, megfoghatatlan és csodálatos gyógyítást teljesített. Ha a gyógyításokat tényeknek vesszük is, a gyógyítás módja felől, illetőleg ama csodálatos erő mibenléte felől, mely itt működött kétségben maradunk.

Erőltetett dolog lenne némely tudós álláspontjára helyezkedve a gyógyítások valódiságát egyszerűen tagadásba venni; még a nagyon szkeptikus Huxley tanár is elismeri, hogy lehetetlennek semmit sem szabad tartani a tudományokban. Hasonló csodálatos gyógyításokról, minőket Schlatternek tulajdonítanak, említés van téve nemcsak a zsidók, de az indiai, görög, egyiptomi és más régi népek történeti irodalmában; nem mint valami mindennapi dologról, de nem kevésbbé, mint hiteltelen tényekről, melyek valódiságban az akkori tudósok és bölcsészek teljesen hittek, a kik pedig ép oly mélyreható és logikus elmélkedők voltak, mint akármelyik a mostani élők közt. Spiritisztikus felfogás szerint lehetséges, hogy ama lelki adományok, melyek természeti megnyilatkozások kíséretében egykor az egész civilizált világban el voltak ismerve, most újra előtűnnek, és talán oly kedvező feltételek alatt, mint az sok századok óta az emberiség történetében nem fordult elő. Az kétségtelen, hogy a jelen kor orvosai közt

A mit legelől kell vala kiemelnem, azt az utoljára hagytam.

Szerintem az egyháznak hivatalossága: különbség nélkül a magyar állameszmét is szolgálja. Az a lelkész, a ki egy exponált, elszigetelt helyen hiven szolgálja az állameszmét, lakják bár meszelt falak között és nádfedél alatt, az emelt fővel nézhet körül abban az alházban, mert egy nemzet büszke arra, hogy felre eső, elhagyott helyen is vannak hű fia, kik a nélkül, hogy nevük a homályból felmerülne, a nélkül, hogy megbizta volna őket valaki és hogy jutalmat várnának érte: mint egy nem írott szövetség tagjai képviselik fajunk fennmaradásának nagy érdekeit.

Az egyházak az állam erkölcsi és anyagi támogatását csak annyiban igényelhetik, a mennyiben az állameszmét hiven szolgálják. Az állam támogatását nem úgy értem, hogy az évről-évre kérdés tárgyat képezze, hogy az változó kormányok esélyeitől függjön, hanem értem úgy, hogy a törvény által állandóan szabályoztassék; és ha az ország pénzügyi helyzete nem engedné azt meg, hogy mindaz egyszerre történjék, a minek történelmi kell, akkor legalább tudják az egyházak azt, hogy mire és mikor számíthatnak, hogy a szernt rendezzék be dolgaikat, a szerint alapitassák meg fokozottabb tevékenységüket az egyház és nemzeti érdekek előmozdításában.

A mi szervezetünk, t. egyházmegyei közgyűlés, alkotmányos alapokon és a presbiterialis rendszer elve szerint épült fel. Egyházunk egész szervezete azonban nem a holt betűn alapszik, hanem alapszik azon szellemen, mely intézményeinket áthatni van hivatva. Alapszik azon föltevésen, hogy világak és egyháziak a jogok és kötelességek gyakorlását hiven megosztják egymás között és alapul azon a feltevésen, hogy mindenki véleményét szabadon és nyíltan érvényesíteni iparkodik, de a kisebbség meghajol a többség határozata előtt; a mindenkori többség pedig maga felett állónak ismeri el azon elveket, a melyek az egyetemes egyház állandó akaratában nyerne kifejezést s melyek egyházi törvényeinkben vannak lefektetve.

Igy szolgáljuk, t. uraim, egyházunkat és egyházmegyénket, és szolgáljuk akképen, hogy minden gondolatunkkal és érzésünkkel, minden szavunkkal és tettünkkel a haza is szolgálva legyen!

mindinkább terjed egy új irányzat, melynek hívei a természet ösztönszerű gyógyhatásában bíznak s ennek érvényesüléséhez nyujtanak segítséget, úgy mint azt az ókori orvosok is tették, inkább bizván a természet és a lelki hatások működésében és jótékony befolyásában, mintsem az orvosságokban, melyekkel századokon át sokat rontottak a betegek szervezetén. Egy teljesen egészséges, a mint Carlye mondja, szűz szervezetnek érintése, oly nagyszerű hatással van egy beteges vagy elgyengült testre, hogy a mindinkább hanyatlóban levő materialisztikus fiziológiának fogalma sincs róla. Ez volt különben nézete James Hintonnak is, ki eredetiségében rendkívül tudományos képzettséggel is bírt, sőt hasonló elmélkedések képezik alapját dr. Charcot orvosi teoriájának is. Elismerjük ugyan, hogy egy »megáldott zsebendő« kísése a babonások sorába tartozik, de azért nem kell néhány tudományos dogma miatt elriadva teljes hitelességű tényeket figyelem nélkül hagyni, vagy épen semmibe venni és tényeket, egyszerűen el akarna tagadni, melyek egy ut vagy szokatlan gyógyerő létezését feltételezik.

Ennyit mond a Daily Chronicle a világhírűvé vált Schlatter Ferencz csodaorvosról. Legújabb hírek szerint már ismét elhagyta Colorado vadon bérceit és Chicago-ba készült. Reménylik, hogy Schlatter Angolországot is meglátogatja.

Br. MIKLÓS.

használok fel az alkalmat — zárul az igazgatósági átirat, hogy azon reménynek adjak kifejezést, hogy az intézet felvirágoztatásában friss testi és lelki erővel még sokáig fog közreműködhetni. Fogadja tehát ez alkalomból őszinte üdvözlémet s ismételt jó kívánságaimat. Szathmáry Károly egyszerű, meghatott szavakban köszönte meg kartársainak megemlékezését, azután visszatért a zugó, zakatoló távirtda gépek mellé, hol egy negyedszázadot töltött el igazgatói robót munkában, minden feltűnést kerülve, kartársai szeretetében, közbecsülésben. A kitűnő hivatalnokot távollévő kartársai is felkeresték a nap folyamán üdvözlő sörgönnyel, számos gratuláló levelet kapott.

Utczai botrány és verekedés. Baksi Imre nap-zámos, kinek lakása Vár-utca 352. szám alatt van, ma reggel fél hétkor a percsi soron Csizmadia Józsefné, szül. Barta Julianna mikespécsi lakost árulás közben kétszer arcon ütötte s olyan vehemenciával, hogy illető asszonynak orra vére is elindult. Mint a vizsgálat kiderítette, azt akarta, hogy neki, mint helybélinek a már elfoglalt helyen tért engedjenek. Baksi Imre gyenge-tengerit árult, mely nem saját termése volt, hanem állítólag Nagy Sándor sógorától kapta, ki a bőszierményi, ugynevezett Vidí földön tanyása Tóth Mihály bőszierményi gazdának. Utczai botrányt és verekedést előidézték Baksi Imre 2 forinttal megváltható 12 órai elzárásra s 2 frt pénzbüntetésre íteltetett, vagy nem fizetés esetén újabb 12 órai elzárásra ítélik.

Az angol királynő kívánsága. Viktoria királynő titkárja által tudatja, hogy az esetre, ha ő lesz az, a ki tovább uralkodnék bármely brit fejedelemmel, úgy az a kívánsága, hogy ezen eseménynek megünneplését uralkodása 60 éveig halasszák el.

Szent István szobra. Az első magyar király nevének a program S t r o b l Alajos tanár tervezte lovasszobor alapötletét is tartalmazta. Ez az ünnep az azonban már csak a jövő Szent István napon fog végbemeheteni, mert a bizottság csodálatos előrelátása folytán ma még azon a helyen, a hova a monumentális mű szánva van, az állami felügyelőség ősi palotája terpeszkedik és így a művésznek nem volt módjában eddigé a teret kellőképpen tanulmányozni. Esztendőre talán lebontják az utban álló házat és akkor lehet majd végre tenni a szobor alapkövét is. De a mily hanyagsággal járt a szoborbizottság, oly hatalmas buzgalommal és művészi ihlettel dolgozott feladatán S t r o b l, kinek műtermében immár készen áll a nagy-szabású szobor néhány első segédmintája. Az agyagból formált, kicsinyített mintázatok már is elarulták, hogy a mester legszebb művét alkotja a királyi képmásában. Csodálatos szép terv ez, mely nemes egyszerűségével megkapó és mégis végtelenül stilszerű. Fehér méhen lovagol a keresztnek Magyarországon első koronás védelmezője. Vallán e palást, fején a régi, az első korona. Magasra emelt jobb karja előre tartja az apostoli kettős keresztet, balja a bizanci lö-zerszám kantarát szorítja. Zömök, erőteljes testét czirádás pánczé borítja, csipőjéről pedig görög turka hull alá, mely egyik lábszárát takarja. Legsikerültebb azonban az aureolás fejű szent király arca, melyen az ájtatos és harcias kifejezés egyfolyam művészettel van megrögzítve. A talapat, B a u s c h e r Lajos tanár műve, a rajta levő három domborművel együtt, szintén igen sikerült alkotás. A mester októberben mutatja be műve nagy mintáját a szoborbizottságnak.

Beiratások a budapesti állami ipariskolába. A budapesti állami ipariskolában (Népszínház-utca 8. sz.) a rendes szaktanfolyamra való beiratkozás ez évhen szept. 20-án kezdődik s bezárólag szept. 24. napjáig tart. Az előadások szept. 25-én kezdődnek. Az írtéztnek öt szakosztálya van, u. m. az építészeti, gépészeti, vegyészeti, fém-vasipari és faipari szakosztály. Rendes tanulókat a gimnázium, reál- vagy polg. iskola IV. osztályát sikerrel végzett tanulók jelentkezhetnek, a kik

szakjokban legalább egy isk. évi nyári szünidő alatt gyakorlatilag foglalkoztak s erről hiteles bizonyítványuk van. A vegyészeti, fém-vasipari és a faipari szakosztályba rendkívüli tanulókat a f. ipariskola III. osztályát jó sikerrel végzett iparossegédek is felvétetnek. A beiratkozásnál bemutatandó iratok: 1. keresztlevele vagy születési bizonyítvány; 2. az összes elvégzett középiskolai osztályokról szóló bizonyítványok, 3. hitelesített gyakorlati bizonyítvány, 4. himlőoltási biz., 5. megyei, városi vagy járási orvos bizonyítványa. Beiratási díj egész évre 2 frt, a tandíj félevenként 10 frt. — Az igazgatóság,

Megy a daru, megy a gólya. Még a nyár virágai nyílnak a ligetekben, réteken, ott zsong még a méhraj, de a költöző madarak már utrakészülődnek. — A merre a multheti zivatar elvonult, a hol a jég elpusztította a gazda reményét, a letarolt mezők fellett nem érzi már magát jól a madár s a daru, a gólya elindult dél felé, jobb hazat keresni. Mint Kolozsvárról írják, egész Erdélyben megkezdődött már a vándor madarak költözése, de nemcsak ott, hanem az Alföldön, Körös, Kecskemét és Halas vidéken felhőalaku rajokban indulnak már a madarak nagy ősi utjukra. Ez a körülmény balsejtelemmel tölti el a mezőgazdát, mert a szárnyasok korai utrakelése biztos, hirtőke a korajtelnek, a hidegnek, mely érés előtt lepergeti a szülő fűrtjeit, ismét egy reménnyel téve szegényebbé a termései csapásoktól ugys elggé sujtott magyar földmivelőt.

Dijnok szövetkezet. Az országos dijnok-egyesület debreczeni fiókja aug. 12-én tartotta meg alakuló közgyűlését Márk Endre ügyvéd elnöke alatt. Az egyesület fiókja következőleg alakult meg: Elnök Márk Endre, alelnök Szombaty János; megválasztottak továbbá: pénztárosnak Debreczeni Aladár, ellenőrnek Papp Ferencz, jegyzőnek Király János. Bizottsági tagok lettek: Sinay Lajos, Grosz Endre, Papp Mihály, B. Tóth Lajos, Kovács Ernő és Manajlovics Ferencz.

Eljegyzés. Lichtblau Albertnek, az önkéntesi tanfolyam igazgatójának unokahugát Wolff Rózsika kisasszonyt eljegyezte Kleijn Hugó törökvő mezőberényi kereskedő.

Táviratok.

Bánffy itthon.

Budapest, aug. 14. (A »Debr.« ered. táv.)
Bánffy Dezső br. miniszterelnök tegnap este bahaérkezett Budapestre. Vele jött Erdély Sándor igazságügyminiszter is.

A kuriai biráskodás a főrendiházban.

Budapest, aug. 14. (A »Debr.« ered. táv.)
A főrendiházban az országgyűlés összeülése után szeptember elején a kuriai biráskodásról szóló törvényjavaslat lesz az első tárgy. Az ultramontán ellenzék nagy vitát szándékozik a javaslat ellen indítani. Már gyűjtik az aláírásokat a javaslat ellen leendő szavazásra.

Gajári — földmívelési államtitkár.

Budapest, aug. 14. (A »Debreczen.« eredeti táv.)
A Pol. Ert. ma reggel azt a még megerősítésre váró hírt közli, hogy a földmívelésügyi miniszteri államtitkari állásra, mely Miklósi Ödönnek megsértődése folytán történi lemondása óta már novemberől üres, Gajári János, a »Nemzet« szerkesztője és orsz. képviselő van kiszemelve.

Gajári János akkor kapta fel — mint új képviselőt, a kormánypárt, mikor 1889-ben a véderővita alatt határozati javaslatot adott be a német nyelvű tisztvi vizsga könnyítésére. Azóta a kormánypártnak valóságos ünnepi szónoka volt s mikor Visi Imre meghalt, ő lett a Nemzet szerkesztője, a mely lap azóta

teljesen megváltozott, a régi csendes kormányvédőből támadó harcos lett segítségére lévén a szerkesztője tellának a kardja is, mert Gajári János kitűnő vívó s mint szerkesztőnek, már gen sok politikai párbaja volt. Azelőtt főszolgabíró volt Kalocsán. 1887-ben a d. patai kerület választotta meg, ott azonban 1892-ben Bethlen Balint gr. nemzeti párti jelölt a függetlenségi és 48-as párt segítségével megbuktatta. Bethlen gr. éppen most halt meg s a kerületében épen a választási mozgalom foly. Gajári aztán egy erdélyi kincstári kerületet kapott.

Megszökött rab.

Budapest, aug. 14. (A Debr. ered. táv.)
Melláry Ferencz veszedelmes rab megszökött Szegedről; de tegnap éjjel Budapesten sikerült elfogni a rendőrségnek.

Nansen északsarki expedíciója.

Budapest, aug. 14. (A »Debr.« ered. táv.)
Christiánból távirják, hogy Nansen, akinek északsarki expedíciójára a norvég törvényhozás kétszáz ezer norvég koronát szavazott meg s aki egy külön e célra épített hajón 1893-ban indult utnak nagy legénységgel az északi sark felé tegnapelőtt Vardöbe, Norvégia legészakibb pontjára érkezett s a feladását visszaérkezését táviratban tudatta, melyet e szavakkal végzett: expedícióm várákozásán felül sikerült.

Egy szocialista vallásfelekezet a XIX-ik században.

Csodálatosan érdekes emberek és kiválóan tanulságos áramlatok teszik mozgalmasa a társadalmi fejlődés terén is Franciaországot a század első felében. A XIX-ik század első fele Franciaországban bámulatosan termékeny volt a társadalmi reformátorok tekintetében. Az 1848-iki mozgalom azonban a mely, miután mintha egy pillanatra igazat adott volna nekik, hirtelen elaludt, lerántotta őket a bukásba. Azóta keveset törődtek velük pedig — az újabb időben feléjük forduló érdeklődés kiderítette ezt — ezek a rég meghalt utópisták sem nem olyan unalmasak, sem nem olyan együgyűek, mint általában hitték, hanem ellenkezőleg, formulázták, vagy legalább is sejteni engedték már szinte mindazokat a rendszereket, melyek ma oly nagy port vernek fel.

Igy vagyunk Saint-Simon gróffal is, a ki előfutárja volt a szocializmusoknak és kezdeményezője a pozitívizmusoknak. Egyike volt az előknek, a kik szilárd hittel voltak a pozitív tudomány mindenhatósága iránt és azt tanította Comte Agostnak, a ki később, évtizedeken át, tanainak táborába gyűjtötte szinte az egész gondolkodó és ujjvilágot. Ugyan csak Saint-Simon volt, aki kijelentette, hogy a politikai szabadság csak negatív fogalom, a földolag a nagy és szegény többség sorsának javítása — ujjá kell teremteni a társadalmat, meg kell koronázni szellemi vezetőséggel — ez a tudórok soraiból fog kikerülni — és végül reformálni kell a tulajdonjogot, olyanformán, hogy el kell törölni az öröklést.

Ez a Henry Saint-Simon, a ki annyi eszmét dobott a világba és a kinek olyan kalandos életpályája volt — költelező nagyur spekuláló gyáros, szocialist, reformátor, laikus vallásalapító — a hires Saint-Simon herceztől. XIV Lajos udvarának történetírójától származott és ezenfelül még azzal dicsekedett hogy Nagy Károly is az ő ősiinek egyike és a következő szavakat intezte hozzá: »Fiam a sikerek, a melyeket mint filozófus el fogsz érni, felérnek azokkal a diadalokkal, melyeket én, mint államférfi és katona arattam.« Ez a Saint-Simon 1825-ben halt meg, hátrahagyva tanítványokat, a kik módosították és kibővítették eszméit. A kiktől a társadalmi tudomány történelmé saint-simonisták néven

emlékezik meg Az iskola egykor nagy zajt csinált — ebben van történelmi fontossága; csodálatos emberek voltak a tagjai, a kik különöz szokásokat követtek — ebben van érdekessége. Mindkét szempontból nagy lelkiismeretességgel és körültekintő gondossággal tárgyalja őket egy fiatal francia tudós: Charlát, a ki a mult hetekben könyvet adott ki róluk.

Saint-Simon halála után barátai egy kis csoporttá tömörültek, Köztük volt: Olinde Rodrigues, Léon Halevy (Ludovic Halévynek az apja), Bailly, Duverrier stb. Nem sok idő múlva két ujoncz csatlakozott hozzájuk, a kiknek később nagy szerep jutott az iskola történetében. Enfantin, az école polytechnique egykori növendéke, volt borkereskedő és Bazard egy megeontosodott carbonari. 1826-ban lapot alapítottak, hogy terjeszszék a saint-simoni eszméket: a Producteur-t, melynek munkatársai közül kétségtelenül Comte Agost volt a leghíresebb. Érdekes és Comte későbbi munkásságára, a pozitív filozófia megalakítására jellemző, hogy az ő cikkein a saint-simonizmusnak különösen a dogmatikus és theoretikus részének a hatása érzik meg. Egyik tanulmányában például a következőket írja: »Minden cselekvéshez szükséges valamely olyan irányító elvnek az uralma, melynek megalkotásához sem az egyeseknek, sem az összeseknek nincs sem tehetsége sem iletje.« Ez az elv a hit — valameyes olyan dogma, melyben binni kell bizonyíték nélkül és a melyet valamely illetékes tekintély hirdeti ki. De bár így előtérbe lép Comtenál már ekkor a vallásalapító törekvés, mégis, mikor a saint-simonizmus átalakult vallássá, Comte szakított régi társaival, később persze maga hirdette új vallást. A szakítás nagy izgalmakkal járt. Comte azzál vádolta Bazard-t, hogy ellopta eszméit, majdnem párbajra mentek. Ezeknek az izgalmaknak tulajdonítja Littré Comte elmebaját, a mely 1826-ban kezdődött és 1827 végéig tartott.

A »Producteur« azonban nem élt sokáig. Már megindulásának évében 1825-ban megbukott. Ekkor következett a »csöndes terjeszkedés« korszaka. A saint-simonisták azon buzgólkodtak, hogy pártbíveket szerezzenek a mi az école polytechnique-ben sikerült nekik könnyen. Három évvel később; 1829-ben megkezdtek a nyilvános előadásokat, a melyek az »Exposition de la doctrine« czim alatt jelentek meg és a saint-simonizmus vallási jellegét dolgozták ki. Constant Benjamin korának ez a legélesebb jübb és legszarkasztikusabb publicistája ezt a vallást »ipari pápi-taság« szavakkal jellemezte.

Ezalatt mindjobban nőtt Enfantin befolyása, úgy, hogy az iskola többi tagjai egészen eltörpültek mellette. Különös tulajdonsággal volt megáldva: fel tudta kelteni maga iránt másban is azt a bizalmat, a mely ő benne élt. Ez a z ö n b i z a l o m pedig nem volt csekély, bizonyosság rei egyik levelének a következő passzusa. A levelet unokahúgához írta és így szölte benne: »Nyisd fel szemeidet és nézd azt, a kit isten legjobban szeret az emberek között, mert maga is a legborzasztóbb szív. Nézd a vezért, a királyt, az új Jeruzsálem főpapját, hallgasd meg félelem nélkül és kövesd szeretettel. Attala ad isten életet a világnak.« Enfantin volt az, a ki a saint-simonizmust végleg vallássá alakította át, az lévén az elve, hogy a társadalmi reformot az értelmi ujjaszületésnek kell megelőznie, míg a többi ujitók azt hirdették, hogy a társadalmat kell átalakítani, Enfantin és a saint-simonisták azt tanították, hogy az embert kell megváltoztatni.

Az átalakulás első kelleke, mondták, a közös élet. A saint-simonizmus törzstestjei tehát együvé mentek lakni. Kibéreltek Páris egyik elhagyatott utcájában egy nagy épületet és ott éltek. Enfantin és Bazara voltak a »legmagasabb atyák«, a többiek — mintegy százan — szigorú hierarchikus rendben következtek egymásután. Akadtak proselyták is, még pedig nagy számmal és a kitűnő tehetségek köréből. Így, hozzájuk csatlakozott Edouard Cherton, Jean Reunand, Michel Chevalier,

Pierre Leroux, Periere d'Echthal stb. Újra lapot alapítottak, a romanticizmus történetében később oly híressé vált Globe ot és habár ez időben sokat veszekedtek egymással és az elpártolt Comte-tal, a kit Enfantin új Judásnak nevezett el, mégis ez a korszak volt a saint-simonizmus történetében a legszerencsésebb.

De nem tartott soká. Hire ment, hogy a saint-simonisták házában asszonyközösség van. Bazard indítványára a saint-simonisták emlékiratot szerkesztettek, melyet a kamarához akartak beadni és a melyben tiltakoztak e vád ellen. Az emlékiratot Enfantin is aláírta, de másnap reggel — ezt a tanácsot az éjszaka adta — visszavonta aláírását és kijelentette, hogy nem pártolja a szerelém anathema alávetését. A monogamia — mondta — ellenkezik a természettel, Saint-Simon helyreállította a hus jogait, meg különbben is, mielőtt határozóznának, meg kell kérdezni az asszonyokat is. Viharos ülések voltak e napokban a saint-simonisták házában. Olinde Rodrigues elájult. Bazard a vita hevében gutaütést kapott, később pedig mikor felépült, Carnot, Leroux és Jan Reynaudval kilépett az egyházból. Enfantin maga maradt pápának. — Ettől fogva a nyilvános üléseken karszéke mellett mindig egy üres szék állott, »a nőre való hivatkozás jelképe«. — Szabad folyást engedett misztikus hajlamainak. Elfogadta a lélekvándorlás tanát és azt hirdette, hogy Pál apostol és Saint Simon lelke ő beléje költözött.

Ez már azonban a bomlás tünete volt. Az egyház nem is élt már sokáig. A hatóság üldözöbe vette a saint-simonistákat (1832.) és 1833-ban a saint-simonizmus megszűnt.

Tagjai szétmentek; sokan közülök később ragyogó pályát futottak be. A saint-simonista elveket: a társulás és a hitel eszméit a gyakorlati életben alkalmazták. Résztvén-társaságokat alapítottak: Enfantin is, mint a Paris-Lyon Földközi tenzeri vasut igazgatója halt meg 1864-ben, miután élete utolsó évében hiába törekedett arra, hogy ő kapja meg a szuezi csatorna építésének az engedélyét. A saint-simonizmus, a XX-ik század anti-individualista mozgalmanak ez első hullámcsapása már harmincz esztendeje halott volt.

Viziók.

— V i d é k i t ö r t é n e t. —

Nem a ferliből beszéltek, az — elég szegény — kikopott már a mi kaszinónkból, hanem azokról a látományokról, mik utóbbi időben kis városunk békés lakóit nyugalmaiból kivarták.

Bizony a Bődéné ese'e nem közönséges dolog volt. Most is nyíltan beszélte el a piaczon. De ott is hagyta ám a tejáros asszonyok mind edényeiket, hogy meghallják a legujabb csodát.

»Szombat alkonyatkor, jól emlékszem — így kezdé Bődéné — a nap éppen nyugovóra tért, mikor a Ripszomból jöttem hazafelé. A hordókat tisztogattuk én meg a Kata néném, mert az uram eladta őket a »Nyakigláb«-nak. Hát a mint a Vidusék szállójához érünk, az uton fe'vő kis kápolnából szokatlan fény sugárzott felénk. Megijedtünk, mert a Kata néném azt hitte, hogy a kis oltár gyu'adt ki az örök mécsből. Félve közeledtünk a kápolna felé, kíváncsiak is voltunk egyrészt, de nem láthatunk be, olyan erős volt a fény, hogy szinte vakított.

A Jánosinét annyira meghatotta ez a beszéd, hogy háromszor keresztet vetett.

Bődéné folytató: — Hirtelenében nem tudtuk mire vélni a dolgot. Egyszerre csak megszólal egy hang: — Ne közelítsetek halandók, ne szentségtelenítsétek meg azt a helyet, mit isteni fény sugároz be . . . Azután zarányesattogást hallottunk a fejünk fölött s mintha három angyalt láttunk volna ég felé repülni. Odarohantunk a kápolnához s a rostélyon keresztül láttuk, hogy az oltári nagy biblia nyitva volt, pedig — hiszen kendtek is tudják — azt Urnapkor a tiszteletes nr becsukta.

Szemlátható megilletődés vett a körül-állókön erőt. Jánosiné újra keresztet vetett s Galambosné asszonyom a száját is nyitva felejté. A Mádi Farkasné az alvégből egyre igenlőleg bólintott pápaszemese fejével. Eddig nem hitte — ugymond — a mit az Örzse leánya beszélt, hogy a szőlőben egy valóságos angyal kégét látta, még az arany szárnyát is, de most már mindent elbisz . . .

Én — őszintén szólva — kételkedtem a csoda igaz voltában, mert ilyen még a csutaki határban nem történt, de meg a füzes-csosz-maghiban sem, pedig ott szentebb ám a fehérrénp, mint nálunk . . . Ők legalább azt mondják.

De mikor aztán másnap a kaszinóban az öreg Somorjai bácsi is az ilyea csodával állt elő — ez pedig szavahihető ember — gondolkodni kezdtem. Abba is maradt ott minden, kaláber meg tártli, tarokk meg whist, mikor Somorjai bácsi fölöttésem aranykeretű okuláréját, mielőtt előbb kettőt nyelt. Ez annyit tett, hogy most beszélni fog.

— Éjfel körül lehetett — kezdé Somorjai bácsi, — pontban éjfel nem volt, mert éppen akkor ütött az öreg templom órája tizenkettőt. Egyszerre csak kopogtatnak az ajtómon. Hálósípkámat — mint a kis Flóra unokám horgolt a névnapomra a mult ősszel fülemre huzva, bizony kicsit meghökkenve pillantottam ki a dunna alól. Hát uramfia, mit láok!

Egy öreg csoszog felém, kezében nagy tajtékipával meg a zöld felsővel. Még annyi időm sem maradt, hogy első jedségemből összeszedelőködjem, mikor egyszerre csak megszólal: — Egy tártlit, vagy meghalsz! . . . Én fölkelek, hogy csibukomat megtöltsem, mert — a mint tudják, a nélkül nem tudok én tártlizni, de már akkorra eltűnt az a fehérlepedős öreg. Reggel, a mint kirántom a dohányzacskómat, kiesik zsebemből a zöld felső. Ehol ni.

— A zöld felső láttára mindannyian elbámultunk.

— Königráz előtt is ilyen szellemek jártanak — tette hozzá jelentős szemhunyoritással az öreg.

Hej, ha engem szerencsétlenné egy ilyen szellem, hej, be megfogná én.

Banketról tértem haza, a plébános ur névnapját ünnepeltük. Kótyagos fejjel vetettem magam ágyamra. Még erősen dolgozott bennem a spiritusz, mikor egy női alakot véltem magam előtt látni.

Karomat akartam nyujtani utána, de nem volt hozzá erőm. Gondoltam egyet s angolos flegmával fordultam hozzá:

Tisztelet szellem-nagyság! Bocsánat én igeu kimerült és jóllakott vagyok a'ig tudok mozdulni . . . legyen szerencsém délu'áni sziesztám alatt . . .

Ezzel befordultam a fal felé azzal az erős elhatározással, hogy az egyszer udvariatlan akarok lenni s horkolni kezdem. Ugy látszott, hogy a szellem is megunta a várakozást s udvariasabb emberekhez látogatott. Reggel nem volt a szobában semmi sem, a mi éjjeli vendégem kilétét elárulta volna, csak egy ostoba köteny . . .

Reggel még kimerültebbnek érzém magam. A bor is rossz volt, a szellem sem volt kedvemre való . . . Ugy vártam az ebédutánt, hogy leküldhessem. A'ig hajtám le fejemet ujjonnan a huzott dívánomra, a'ig szundikáltam el, ismerős kéz legyinté meg vállaimat. A szellem volt. Kérdésemmre, hogy kicsoda és mi járatban van, lassu, vontatott hangon mondá, hogy ő nemzeti művelődés.

Komoly pillantást veték beesett, sápadt arczára és szegényes ruhájára.

— Oh, ne nézzen le — emelé föl szavát a tiszteletet parancsoló szellem — hogy szegényes, nyomoruságos a külsóm; nem az én bűnöm, hanem a társadalomé. Engem, az édes gyémeket elhanyagolnak, rongyokban, koldusruhában járatnak, míg a mostohát, azt a külföldről hozott idegent beszélgetik, czirógatják s aranyos ruhába öltöztetik. Az fényes lakomáktól egyre gyarapszik s mi jut nekem? Cont vagy néha-néha egy sovány falat irgalmas emberek kegyelméből. Ne csodálja, ha

szemeim beestek s arczomon nem virit a szépség rózsája . . .

Mire fölbredtem, a szellemnek se hire, se hamva.

Mikor elmondtam a kaszinóban, nem akarták elhinni, de az öreg Somorjai bácsiét igen, még tán a fecsegő Bődönéét is.

Ez a korszellem . . .

Lévai Dezső,

Köazgazdság.

Budapesti gabonatözsde.

aug. 13.

A készruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg
Bánsági ó	75	6.60	6.10	78
"	77	6.75	6.80	80
Tiszavidéki ó	75	6.65	6.60	78
"	77	6.80	6.90	80
Pesvidéki ó	75	6.60	6.70	78
"	79	6.75	6.85	80
Fehérmegyei ó	75	6.65	6.70	78
"	79	6.85	6.85	80
Bácskai ó	75	6.70	6.70	78
"	79	6.85	6.95	80
Észak magy	75	6.70	6.70	78
"	77	6.70	6.70	78
"	79	6.70	6.70	78

	Min. hekt.-ben	Ar 100 kilogram.
Rozs elsőrendű új	70-72	5.50
" másodikrendű új	—	5.40
Árpa takarmánynak	60-62	3.70
" égetni való	62-64	4.75
" serfőzdei	64-66	3.30
Zab	39-41	5.25
Tengeri búza új	—	3.25
" más nemű új	—	3.—
Repcze bánsági	—	0.55
"	—	9.70

Kőbányai sertés-piac.

aug. 13.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként 400 klg-ron felüli sulyban 45 krig. 2. Öreg közép (páronként 300-400 kilogram sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klg-ron felüli sulyban) 47-48 krig. 4. Fialat közép páronként 251-320 klg. — sulyban 48-49 krig. 5. Fialat könnyű páronként 250 kgr. terjedő sulyban 46-47 krig. M gyar szedett nehéz páronként 280 klg. felüli sulyban 45-46 kr. Közép pkint 220-180 klg. felüli sulyban 44-45 krig. K unyú pként 240 klg. terjedő sulyban 43-44 krig. III. Szerbia Nehéz pként 220 klg. felüli sulyban 48-49 krig. Közép pként 220-260 klg. terjedő sulyban 45-49 krig. Könnyű pként 220 klg. terjedő sulyban 44-45 krig.

Sertés létszám 1896 aug. 11. napján volt kész letben 5567 drb. 1896. aug. hó 12-ik napján felhajtott — drb. 1896 aug. 12-ik napján elszállított 99 db. 1896. évi augusztus hó 13-ik napjára maradt hizottser 5408 db, A hizott sertés üzletirányzata — aáltozatlan.

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Írta: CSENGEY GUSZTÁV.

Második kötet.

139

Három kép.

(Folytatás.)

A Mártonfy-kastély kertjében, egy rózsabokor alatt magános sirhalom domborodik; egyszerű fejfáját szürkére festett az idő, de még el lehet olvasni a bemetszett, megfakult betűket:

„Elérhetlen csillag.“
Farkas ott áll a sirdomb végén, lehajtja fejét és halkan imádkozik. A többi is cselekszi mind . . .

Az áhitatos percek után felemel feljött a magyar tábornok, oda dől a sirhalom oldalára, letelepíti maga körül szeretteit, azután megszólal csendes, bánatos hangon:

— Szeretteim! az édes otthon boldogító ólén, midőn az örömrivalgások után először vagyunk magunkra hagyva, első zarándoklásom célja lett e sir. A gyermekeket elküldtem játszani, titeket idehívtalak. Halljátok meg az elérhetlen csillagok történetét.

Most elbeszélte bus szerelmüket, azután csendes áhitattal fordult nejehez s mondá:

Tiszteld Ida emléket, legyen ő családuknk védszentje, mert neki köszönhetjük boldogságunkat.

Ekkor megfogá a könnyező Berta kezét s szeliden suttogá:

Ezt a történetet meg kellett tudnod neked is. Elég érettnék találtam már szerelmünket arra, hogy meghallgathasd és mégis most úgy félek, hogy ez neked fáj! . . .

— Oh Farkas! — szolt, áhitattal emelve föl tekintetét Berta — hogy mersz te ilyet gondolni felőlem? — Hát oly önzőnek, oly irigynak tartod szívemet, hogy ez egy eltemetett szent érzelemtől is félti jogait? hogy én ő miatta, a kit a multban szeretted, kiért kiszenvetted az élet legnagyobb gyötrelmeit, most a jelenben ne tartson igaznak és épen oly bensősnek második szerelmedet, melylyel engem boldogítasz, melyet épen ő, a drága elköltözött teremtet számonra? Oh Farkas! tanulj meg engem jobban ismerni!

Farkas keblére vonta a magasztos kigyult arcu nőt és úgy kérdé édes suttogással:

— Hát boldog vagy-e?
Berta felelet helyett megcsókolta férjét.
Kálmán a fejének dölve összefont karokkal nézte ezt a jelenetet. Fekete fűrtel homlokára hullva fénylettek az elhunyo napvilágától s átszellemült arcát a suttogó őszi szél csókolgatta . . .

Most Berta odament hozzá s vállára tette kezét s kimonahatatlan édes hangon mondá:

— Lásd, Kálmán, ne légy szomorú . . . Elérhetlen csillagot üzni nem jó, s lehullt csillagot nem illethet az élet vágya, csak az édesbus emlékezet . . . Néha a boldogítás szebb, mint a boldogság, mert a boldogítás már maga boldogság. Jó testvér, tanulj meg boldogítani. . .

A kedves nő elsimitá Kálmán homlokáról a leomló fűrtöket, úgy mosolygott szeme közé, édesen, biztatón.

— Jó testvér! akarsz-e velünk örülni, velünk boldoggá lenni?

Kálmán mosolygó arcán végig folytak a könnyek s némán intett fejével . . .

... Az őszi szellő ringató fuvalommal enyelgett a bokor lombjain és behinté sárga-piros levelekkel a sirhalomot és a boldogokat.

(Vége.)

Nyilttér.

Ügyvédi irodámat

dr. Fráter Imre orvos ur

házába

N.-Várad-u. 2122. sz. a.

helyeztem át.

Dr. Freund Jenő,

ügyvéd.

412 szám.
1896.

Építési és árlejtsési hirdetmény.

A Nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi Miniszter Ur Ö Nagyméltósága, folyó évi augusztus hó 1-én 30467/VI—I. szám alatt kelt magas intézkedése folytán az ér-diószegi m. kir. Vinczellér iskolánál, a tanuló lak részben átalakítandó, illetve egy része újból építendő. Ezenkívül a tantermekben és a melléképületeken kisebb javítások eszközzendők.

A költségvetésileg 6084 frt 40 kr. előszámított építkezési munkálatok biztosítása céljából előírott m. kir. Vinczellér, iskola igazgatósága zárt ajánlati árlejtsést hirdet.

Felhivatnak azért a kellő szakértelemmel bíró vállalkozók, hogy zárt ajánlatukat a vállalati összeg 10%-át készpénben vagy ovadékképes értékpapírokcsatolással mellett folyó évi szept. hó 1-ig nyujtsák be. Szeptember hó 1-én tul érkező ajánlatok figyelembe nem vétnek.

Az építkezési munkálatok leírása az elismeret és költségvetés, előírott igazgatóságnál naponként a déli órákban betekinthetők.

Kelt Ér-Diószegen (Biharmegye) 1896. évi augusztus hó 15-én.

A m. kir. Vinczellér-iskola igazgatósága.

6983
1896.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tételik, miszerint a város tulajdonát képező következő földek u. m:

1. A Baranyi-féle ház 22 hold és 864 négyszög öl ondódi föld 6 évre.
2. A Bika-, Lázár-, Koncz- és Farkas-féle házak utáni 35 hold és 800 négyszögöl ondódi föld 6 évre.
3. A Vay-ház utáni 15 1/2 hold ondódi föld 6 évre.
4. A Hatvan-utczaí vásártéri vasuti állomás mellett fekvő s faraktáru használt 1 hold és 600 négyszög öl föld 6 évre.
5. A Hatvan-utczaí salétrom hely ugynevezett Permete föld 1 hold 600 négyszög öl föld 6 évre.
6. A belvárosi kised óvó telke után kiosztott 5 hold 850 négyszög öl ondódi föld 3 évre a városház nagyteremben folyó 1896. évi augusztus hó 26-ik napján szerdán d. e. 9 óraker nyilvános árverésen, a város számvevő hivatalánál megtekinthető feltételek mellett hásonbérbe fognak adadni.

Miről az árverelni óhajtok azzal értesítettnek, hogy a feltételekbe kiírott kikiáltási árak 10%-át bónapénzül az árvelettel küldötttség kezébe készpénzben letenni tartoznak.

A Városi Tanács.

Üzleti könyvek nagy raktára.

Hoffmann és Társa

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

—== Jegyzékek, számlák, czimkártyák, ==—

Levélpapírok és borítékok czégnyomattal
1000 pld. 2 frttól kezdve. Memorandumok.

Pénzintézetek, építési vállalatok, helyiérdekű vasutak teljes felszerelése.

Részvények, szelvények, elsőbbségi kötvények, értékpapírok, évi jelentések, zárszámadások, rovatos ivenk, tabellák.

 Meghívók eljegyzésre, esküvőkre és táncvigalmakra olcsó áron.

Hangverseny műsorok, gyászjelentések. Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Különlegességek kitünő magyarsággal helyesen kiállított **ÉTLAPOKBAN.**

 Pinczérszámlák, bor és sör czimkéek.

Napilapok, hetilapok, szaklapok, képes folyóiratok előállítása

 diszes, pontos és jutányos kivitelben. Ezek szétküldése (expediálva.)

Bármily terjedelmű regények, elbeszélések, költemények,
tudományos és szakmunkák előállítása.

 Névjegyek 50 krtól kezdve.

„A Debreczen“ kiadóhivatala.